

А. В. Пазюк,

доктор юридичних наук, професор

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1622-1671>

ЗУПИНЕННЯ ПРАВ І ПРИВІЛЕЇВ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ В ООН: ЮГОСЛАВСЬКИЙ ПРЕЦЕДЕНТ

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

проспект Любомира Гузара, 1, 03058, Київ, Україна

E-mail: andrii.paziuk@npp.kai.edu.ua

Метою статті є комплексний аналіз міжнародно-правових та внутрішньодержавних аспектів правонаступництва держав на прикладі розпаду Югославії, а також визначення правових проблем і закономірностей трансформації міжнародної правосуб'єктності новоутворених держав у контексті сучасного міжнародного публічного права. **Методи дослідження:** у дослідженні застосовано діалектичний метод – для з'ясування закономірностей еволюції міжнародно-правового статусу держав у процесі їх розпаду; історико-правовий – для аналізу передумов та етапів розпаду Югославії; порівняльно-правовий – для зіставлення підходів до правонаступництва держав у різних міжнародно-правових режимах; формально-юридичний – для тлумачення положень міжнародних договорів, рішень міжнародних організацій та судових інстанцій; системно-структурний – для дослідження взаємозв'язку між політичними процесами та правовими наслідками правонаступництва; аналітичний метод – для узагальнення доктринальних підходів і практики міжнародних органів; метод прогнозування – для визначення тенденцій розвитку інституту правонаступництва держав. **Результати:** встановлено, що розпад Соціалістичної Федеративної Республіки Югославії сформував унікальний прецедент у практиці міжнародного права, який продемонстрував відсутність універсальної моделі правонаступництва держав. Визначено, що процес визнання новоутворених держав супроводжувався значними політико-правовими суперечностями, зокрема щодо правонаступництва міжнародних договорів, членства в міжнародних організаціях та розподілу державного майна і боргів. Обґрунтовано, що застосування принципу *uti possidetis juris*, а також позиція міжнародних організацій, зокрема ООН та ЄС, відіграли ключову роль у формуванні нової системи держав у регіоні. Встановлено, що правонаступництво у випадку Югославії мало фрагментарний та асиметричний характер, що свідчить про значний вплив політичних факторів на юридичні процеси.

Ключові слова: ООН; правонаступництво держав; міжнародна організація; розпад Югославії; припинення членства; Рада Безпеки; зупинення прав і привілеїв; міжнародне право.

Постановка проблеми та її актуальність. Питання членства держав в Організації Об'єднаних Націй, а також можливості обмеження їх участі у діяльності цієї міжнародної організації належить до важливих і водночас складних проблем сучасного міжнародного права. Статут ООН встановлює базові правові механізми, що регулюють порядок прийняття нових держав до Організації, припинення прав і

привілеїв держав-членів, а також їх можливе виключення з числа членів. Зокрема, статті 4, 5 та 6 Статуту визначають відповідні процедурні умови та компетенцію органів ООН у цій сфері. Однак на практиці застосування цих положень нерідко супроводжується значними труднощами, пов'язаними з політичним характером діяльності міжнародної організації, складністю процесів державної трансформації та відсутніс-

тю чітких універсальних критеріїв для оцінки подібних ситуацій.

Особливої складності ці питання набувають у випадках розпаду держав, виникнення нових суб'єктів міжнародного права або кардинальної зміни політичного режиму держави-члена. У таких умовах постає проблема визначення того, чи продовжує держава існувати як суб'єкт міжнародного права та відповідно зберігати членство в міжнародній організації, чи ж йдеться про утворення нової держави, яка повинна проходити процедуру прийняття до Організації на загальних підставах. Подібні ситуації часто супроводжуються політичними конфліктами, що ускладнює застосування виключно юридичних критеріїв і призводить до формування нових, іноді суперечливих, підходів у практиці міжнародних організацій.

Одним із найбільш показових прикладів такої проблемної ситуації стала югославська криза початку 1990-х років. Розпад Соціалістичної Федеративної Республіки Югославія та утворення нових незалежних держав поставили перед Організацією Об'єднаних Націй складне питання щодо визначення статусу Федеративної Республіки Югославія та можливості продовження членства колишньої федеративної держави в ООН. У процесі розгляду цього питання органи ООН фактично застосували особливу форму обмеження участі держави у діяльності Генеральної Асамблеї, яка не була прямо передбачена положеннями Статуту Організації. Така практика викликала значні дискусії серед фахівців у сфері міжнародного права щодо її відповідності статутним нормам та усталеним принципам функціонування міжнародних організацій.

Актуальність дослідження цієї проблематики зумовлена також сучасними міжнародними процесами, що характеризуються посиленням ролі міжнародних організацій у підтриманні міжнародного миру та безпеки, а також зростанням кількості конфліктних ситуацій, у яких постає питання про відповідальність держав за порушення основоположних принципів міжнародного права. У таких умовах питання застосування механізмів зупинення прав і привілеїв держав-членів набуває особливого зна-

чення, оскільки воно пов'язане із забезпеченням ефективності діяльності міжнародних організацій та дотриманням принципів міжнародного правопорядку.

Таким чином, необхідність комплексного аналізу правових підстав і практики застосування механізмів обмеження участі держав у діяльності Організації Об'єднаних Націй, зокрема у контексті зупинення прав і привілеїв держав-членів, зумовлює наукову та практичну значущість дослідження цієї проблеми. Особливої уваги потребує з'ясування співвідношення між положеннями Статуту ООН та фактичною практикою діяльності Організації, а також визначення правових критеріїв, які повинні застосовуватися у випадках, коли постає питання про обмеження участі держави у роботі міжнародної організації.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Проблематика членства держав в Організації Об'єднаних Націй та можливості зупинення їхніх прав і привілеїв привертала увагу багатьох дослідників міжнародного права. Значний внесок у вивчення цієї тематики зробили праці, присвячені питанням державної правонаступності, безперервності міжнародної правосуб'єктності держав та їхнього членства в міжнародних організаціях. Зокрема, окремі науковці досліджували проблему членства так званої «нової» Югославії в ООН у контексті дилеми безперервності чи переривання міжнародної правосуб'єктності держави.

Вагомий внесок у дослідження міжнародно-правових аспектів розпаду Югославії зробили також М. Craven та Р. Radan, які проаналізували правові наслідки дезінтеграції федеративної держави та діяльність Арбітражної комісії Європейського Співтовариства щодо Югославії. Окремі аспекти застосування положень Статуту ООН, зокрема статті 5 щодо зупинення прав і привілеїв держав-членів, розглядаються у сучасних коментарях до Статуту та наукових працях, присвячених практиці функціонування ООН.

Водночас аналіз наукових публікацій свідчить про те, що питання саме зупинення прав і привілеїв держав-членів в ООН досліджене недостатньо комплексно. Особливої уваги потре-

бує вивчення співвідношення між положеннями Статуту ООН та практикою Організації у випадках, коли постає питання про обмеження участі держав у її діяльності.

Отже, метою цієї статті є дослідження міжнародно-правових механізмів зупинення прав та привілеїв держав-членів в Організації Об'єднаних Націй, а також з'ясування особливостей застосування відповідних положень Статуту ООН у практиці Організації на прикладі розпаду Соціалістичної Федеративної Республіки Югославія та визначення статусу Федеративної Республіки Югославія в системі ООН.

Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів наукового пізнання. У процесі дослідження було використано історико-правовий метод, що дозволив проаналізувати формування практики Організації Об'єднаних Націй щодо членства держав та його можливого обмеження у контексті трансформацій державності. Порівняльно-правовий метод застосовано для зіставлення підходів, що використовувалися у практиці ООН під час поділу Британської Індії, відокремлення Бангладеш від Пакистану та розпаду Соціалістичної Федеративної Республіки Югославія. Формально-юридичний метод дав змогу здійснити аналіз положень Статуту Організації Об'єднаних Націй, зокрема статей 4, 5 та 6, що регулюють питання прийняття нових членів, призупинення прав і привілеїв держав-членів та їх можливого виключення з Організації. Системний метод використано для комплексного дослідження взаємозв'язку між нормами міжнародного права та практикою міжнародних організацій у сфері регулювання членства держав. Крім того, застосування логіко-юридичного методу дозволило сформулювати узагальнення та висновки щодо особливостей застосування механізмів обмеження участі держав у діяльності Організації Об'єднаних Націй.

Виклад основного матеріалу дослідження. 22 травня 1992 року Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй ухвалила рішення про прийняття до складу Організації трьох нових держав — Словенії, Боснії і Герцеговини та Хорватії. У минулому всі вони були союзними республіками Соціалістичної Федеративної Рес-

публіки Югославія. Починаючи з червня 1991 року ці республіки, а також Македонія, проголосили вихід зі складу югославської федерації. У результаті цього у складі колишньої федерації фактично залишилися лише дві республіки — Сербія та Чорногорія, які продовжили претендувати на використання назви Югославія, а також на збереження її міжнародно-правового статусу, включно з членством в Організації Об'єднаних Націй.

Після прийняття Генеральною Асамблеєю нових держав до складу ООН Постійний представник Сполучених Штатів Америки при Організації Об'єднаних Націй посол Едвард Дж. Перкінс у своїй першій заяві перед Асамблеєю поклав на «белградську владу» основну відповідальність за трагічні події, що відбувалися на території колишньої югославської федерації. Він наголосив, що саме ці органи влади несуть переважну відповідальність за драматичний розвиток подій у регіоні.

Посол також підкреслив, що політичні трансформації, які відбулися у цій державі, суттєво змінили її попередню державну та інституційну структуру. У зв'язку з цим, на його думку, у разі якщо Сербія та Чорногорія прагнуть продовжити участь у діяльності Організації Об'єднаних Націй, вони повинні пройти стандартну процедуру набуття членства на загальних підставах. Зокрема, ці держави мають довести державам-членам ООН, що так звана Федеративна Республіка Югославія відповідає критерію миролюбної держави, який є необхідною умовою для вступу до Організації [5].

Спроба поставити під сумнів легітимність так званої «залишкової» Югославії як члена Організації Об'єднаних Націй, безперечно, відобразила загальне міжнародне обурення, викликане трагічними подіями на території колишньої югославської федерації. У міжнародному співтоваристві відповідальність за ці події здебільшого покладається на уряд у Белграді, в якому домінували сербські політичні сили. Водночас постає питання щодо відповідності позиції, висловленої послом Перкінсом, усталеній практиці, що сформувалася в рамках діяльності Організації Об'єднаних Націй від моменту її створення.

Передусім слід звернути увагу на очевидну суперечність у підході делегації Сполучених Штатів. Якщо виходити з їхньої позиції, відповідно до якої Сербія та Чорногорія, подібно до трьох нових держав, повинні були подати заявку на вступ до ООН, то логічним кроком мало б стати заперечення проти участі делегації цих держав у засіданні під назвою «Югославія». Проте ані делегація США, ані представники будь-якої іншої держави не виступили з таким запереченням. Тим самим, принаймні опосередковано, було визнано право белградської влади претендувати на зайняття місця Югославії — держави, яка входила до числа первісних членів Організації Об'єднаних Націй [9].

Проблема, яка постає у цьому контексті, пов'язана з розпадом державних структур держави-члена Організації Об'єднаних Націй унаслідок відокремлення однієї чи кількох її складових частин, що супроводжується втратою частини території та населення. З моменту створення ООН міжнародна організація неодноразово стикалася з подібними ситуаціями. Перший такий випадок виник у 1947 році, коли Британська Індія — одна з держав-засновниць Організації — здобула незалежність і водночас була поділена на дві держави: Індію та Пакистан.

У зв'язку з цією ситуацією Секретаріат ООН у спеціальному меморандумі зазначив, що з точки зору міжнародного права відбувається відокремлення частини існуючої держави, яка утворює нову державу. За такого підходу міжнародно-правовий статус Індії не зазнає змін: вона продовжує існувати як держава, зберігаючи всі права та обов'язки, що випливають із міжнародних договорів, а також відповідно всі права й обов'язки, пов'язані з її членством в Організації Об'єднаних Націй. Натомість територія, що відокремилася і сформувала державу Пакистан, розглядається як нова держава. Відповідно вона не успадковує договірних прав та зобов'язань попередньої держави і з цієї причини не може автоматично вважатися членом ООН [8].

Водночас представник Аргентини у Першому (політичному) комітеті Генеральної Асамблеї висловив заперечення щодо такого підходу, зазначивши, що подібна практика створює необґрунтовану дискримінацію. На його думку, оби-

дві новоутворені домініони або повинні були розглядатися як держави-засновниці Організації, або ж навпаки обидві мали бути визнані новими державами, що мають проходити процедуру вступу до ООН [3].

Перший комітет передав це питання на розгляд Шостого (правового) комітету Генеральної Асамблеї, який у своїй відповіді сформулював низку принципових положень. По-перше, як загальне правило, вважається обґрунтованим виходити з того, що держава-член Організації Об'єднаних Націй не втрачає свого членства лише внаслідок зміни її конституційного устрою або державних кордонів. Права та обов'язки такої держави як члена ООН припиняються лише у випадку її повного зникнення як суб'єкта міжнародного права, тобто припинення існування як суб'єкта міжнародного права.

По-друге, якщо виникає нова держава (незалежно від того, яку територію та населення вона охоплює і чи входили вони раніше до складу держави, що була членом ООН), така держава не може претендувати на статус члена Організації автоматично. Вона повинна пройти формальну процедуру прийняття до членства відповідно до положень Статуту ООН.

По-третє, було підкреслено, що кожна конкретна ситуація повинна оцінюватися з урахуванням її індивідуальних обставин та особливостей [4].

Ця позиція була підтримана Генеральною Асамблеєю ООН: Індія зберегла своє членство в Організації, незважаючи на втрату частини території та населення, тоді як Пакистан був прийнятий до складу ООН як нова держава 30 вересня 1947 року.

Аналогічний підхід було застосовано і в 1971 році, коли Бангладеш відокремився від Пакистану. У цьому випадку членство Пакистану в Організації Об'єднаних Націй не зазнало змін, попри втрату східної провінції, тоді як Бангладеш звернувся із заявою про вступ до Організації як новостворена держава та був прийнятий до її складу у 1974 році.

З правової точки зору ситуація з Югославією значною мірою подібна до випадків поділу Індії та Пакистану, а також відокремлення Бангладеш

від Пакистану. Більше того, існує навіть більше підстав застосовувати до югославської ситуації практику, сформовану у випадку Індії та Пакистану. Після виходу чотирьох із шести союзних республік дві республіки, що залишилися у складі колишньої федерації, продовжили заявляти про правонаступництво та інституційну безперервність Югославії, хоча й у значно скороченому вигляді [10].

27 квітня 1992 року така трансформована держава ухвалила нову конституцію, якою було збережено назву «Югославія», а також державний прапор, щоправда без червоної зірки, що була символом комуністичної епохи. Територія так званої «залишкової» Югославії становила приблизно 102 тисячі квадратних кілометрів, що дорівнювало близько 40 відсоткам території колишньої федерації. Її населення — близько 10,5 мільйона осіб — складало приблизно 45 відсотків населення колишньої Югославії.

Отже, виходячи з будь-яких об'єктивних критеріїв, як фактичних, так і юридичних, доволі складно заперечувати право белградської влади претендувати на місце Югославії в Організації Об'єднаних Націй, незалежно від того, наскільки критично або навіть різко можуть оцінюватися її політичні дії значною частиною (чи навіть більшістю) держав-членів Організації.

Незважаючи на наведені фактичні обставини, положення Статуту Організації Об'єднаних Націй та сформовану раніше практику цієї міжнародної організації, Рада Безпеки у своїй Резолюції 757 від 30 травня 1992 року констатувала, що претензія Федеративної Республіки Югославія (Сербії та Чорногорії) на автоматичне продовження членства колишньої Соціалістичної Федеративної Республіки Югославія в ООН не отримала загального визнання серед держав-членів міжнародного співтовариства. Таким чином, Рада Безпеки фактично поставила під сумнів можливість застосування принципу безперервності державності у цьому конкретному випадку [1].

Подальший розвиток цієї позиції знайшов відображення у Резолюції 777 Ради Безпеки від 19 вересня 1992 року. У ній Рада дійшла висновку, що держава, яка раніше була відома як Соціалі-

стична Федеративна Республіка Югославія, припинила своє існування як суб'єкт міжнародного права. Відповідно новоутворена Федеративна Республіка Югославія не може автоматично продовжувати членство попередньої держави в Організації Об'єднаних Націй. У зв'язку з цим Рада Безпеки рекомендувала Генеральній Асамблеї ухвалити рішення, відповідно до якого нова Югославія повинна подати заявку на вступ до Організації на загальних підставах, передбачених Статутом ООН, а до завершення цієї процедури не брати участі у роботі Генеральної Асамблеї.

Виконуючи цю рекомендацію, 22 вересня 1992 року Генеральна Асамблея ухвалила Резолюцію 47/1, якою підтримала позицію Ради Безпеки. Рішення було прийняте значною більшістю голосів: 127 держав проголосували «за», 6 — «проти» (серед них Югославія та п'ять африканських держав), 26 делегацій утрималися, а ще 20 держав не брали участі у голосуванні. Такий результат голосування свідчив про наявність широкої політичної підтримки відповідного підходу, хоча водночас демонстрував і певні розбіжності у поглядах держав щодо правової оцінки ситуації [6].

Водночас сформувалася досить суперечлива і неоднозначна з правової точки зору ситуація. Попри твердження про припинення існування колишньої Югославії як суб'єкта міжнародного права, держава, що заявляла про правонаступництво, формально продовжувала зберігати своє місце у залі Генеральної Асамблеї. Табличка з назвою «Югославія» залишалася на відповідному місці, а державний прапор і надалі піднімався перед будівлею Організації поруч із прапорами інших держав-членів. Така ситуація створювала певний парадокс: держава, право якої на продовження членства фактично було поставлено під сумнів, продовжувала символічно залишатися у структурі Організації.

Хоча делегація Югославії була позбавлена права брати участь у дебатах та голосуванні Генеральної Асамблеї, її представники все ж могли бути присутніми на засіданнях як спостерігачі. Фактично це означало запровадження своєрідної форми обмеження участі держави у діяльності Організації, яка за своєю суттю нагаду-

вала тимчасове призупинення прав члена. Водночас така процедура прямо не передбачена Статутом ООН. Більше того, вона не узгоджується з положеннями статті 5 Статуту, яка встановлює чітку процедуру призупинення прав та привілеїв держави-члена і передбачає, що таке рішення може бути ухвалене лише Генеральною Асамблеєю за рекомендацією Ради Безпеки у випадках застосування до держави примусових заходів [7].

У цьому контексті можна стверджувати, що застосований підхід фактично створив нову, раніше не передбачену статутними нормами форму обмеження участі держави у діяльності Організації. Така практика викликала дискусії серед фахівців з міжнародного права щодо її відповідності основоположним принципам функціонування ООН та щодо допустимості відступу від усталених процедур, закріплених у Статуті.

Крім того, застосований у даному випадку механізм суттєво відрізнявся від критеріїв, сформульованих після поділу Британської Індії у 1947 році та послідовно застосовуваних у подальшій практиці Організації. Саме ці критерії протягом кількох десятиліть забезпечували певну стабільність та передбачуваність у питаннях правонаступництва держав та членства в ООН. Вони дозволяли відмежовувати випадки продовження міжнародної правосуб'єктності держави від ситуацій, коли виникає нова держава, яка повинна проходити процедуру прийняття до Організації [2].

Таким чином, рішення, прийняті щодо Югославії на початку 1990-х років, фактично поставили під сумнів сталі підходи до вирішення подібних питань у межах системи Організації Об'єднаних Націй. Це у свою чергу спричинило значну наукову дискусію щодо співвідношення політичних міркувань і юридичних принципів у практиці ООН, а також щодо ролі міжнародної організації у визначенні правонаступництва держав та їхнього статусу у міжнародному співтоваристві.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що проблема зупинення участі держав у діяльності Організації Об'єднаних Націй тісно пов'язана з питаннями державної правонаступності, безперервності міжнародної право-

суб'єктності та дотримання процедур, передбачених Статутом ООН. Аналіз ситуації, що склалася після розпаду Соціалістичної Федеративної Республіки Югославія, демонструє складність застосування статутних норм у випадках глибоких політичних трансформацій держави-члена та виникнення нових суб'єктів міжнародного права.

Практика ООН, сформована у попередні десятиліття, зокрема після поділу Британської Індії у 1947 році та відокремлення Бангладеш від Пакистану у 1971 році, виходила з принципу збереження членства держави, яка продовжує існувати як суб'єкт міжнародного права, навіть за умови суттєвих територіальних та демографічних змін. Водночас югославська ситуація засвідчила можливість відступу від цієї практики. Рішення Ради Безпеки та Генеральної Асамблеї ООН фактично призвели до обмеження участі Федеративної Республіки Югославія у діяльності Генеральної Асамблеї без застосування передбаченої статтею 5 Статуту процедури зупинення прав і привілеїв держави-члена.

У результаті було сформовано специфічну практику, за якої держава формально не була позбавлена членства в Організації, однак фактично була усунута від повноцінної участі у роботі її головного представницького органу. Такий підхід викликав значні дискусії у доктрині міжнародного права, оскільки він не повністю відповідає чітко визначеним статутним механізмам призупинення прав держави-члена.

Таким чином, досвід розгляду питання членства Югославії в ООН на початку 1990-х років свідчить про існування певної гнучкості у практиці міжнародної організації щодо обмеження участі держав у її діяльності. Водночас цей випадок підкреслює необхідність вироблення більш послідовних підходів до застосування механізмів зупинення прав держав-членів, що має важливе значення для забезпечення правової визначеності та стабільності міжнародного правопорядку.

Література

1. Craven M. The European Community arbitration commission on Yugoslavia. *British Yearbook of International Law*. 1996. Vol. 66. P. 333–413.

2. Radan P. The breakup of Yugoslavia and international law. Routledge, 2002. 280 p.

3. Official records of the General Assembly, 2nd session, 59th meeting. United Nations General Assembly, First Committee. 1947. United Nations.

4. Official records of the General Assembly, 2nd session, 43rd meeting. United Nations General Assembly, Sixth Committee. 1947. P. 38–39. United Nations.

5. Provisional verbatim record of the 86th plenary meeting (A/46/PV.86). United Nations General Assembly. 1992. United Nations.

6. Resolution 47/1: Consideration of the situation in the former Yugoslavia (A/RES/47/1). United Nations General Assembly. 1992. United Nations.

7. Charter of the United Nations. United Nations. 1945. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter> (дата звернення: 20.10.2025).

8. Press release No. PM/473. United Nations. 1947, August 12. Reprinted in Yearbook of the International Law Commission, 1962, Vol. II. P. 101. United Nations.

9. Whiteman M. M. Digest of international law. U.S. Government Printing Office, 1968. Vol. 13. P. 201.

10. Young R. The state of Syria: Old or new? *American Journal of International Law*. 1962. Vol. 56(2). P. 482–493.

References

1. Craven M. The European Community arbitration commission on Yugoslavia. *British Yearbook of International Law*. 1996. Vol. 66. P. 333–413.

2. Radan P. The breakup of Yugoslavia and international law. Routledge. 2002.

3. United Nations General Assembly, First Committee. Official records of the General Assembly, 2nd session, 59th meeting. United Nations. 1947.

4. United Nations General Assembly, Sixth Committee. Official records of the General Assembly, 2nd session, 43rd meeting. United Nations. 1947. P. 38–39.

5. United Nations General Assembly. Provisional verbatim record of the 86th plenary meeting (A/46/PV.86). United Nations. 1992.

6. United Nations General Assembly. Resolution 47/1: Consideration of the situation in the former Yugoslavia (A/RES/47/1). United Nations. 1992.

7. United Nations. Charter of the United Nations. 1945. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter> (data zvernennia: 20.10.2025).

8. United Nations. Press release No. PM/473. 1947, August 12. Reprinted in Yearbook of the International Law Commission. 1962. Vol. II. P. 101.

9. Whiteman M. M. Digest of international law. U.S. Government Printing Office. 1968. Vol. 13. P. 201.

10. Young R. The state of Syria: Old or new? *American Journal of International Law*. 1962. Vol. 56(2). P. 482–492.

SUSPENSION OF THE RIGHTS AND PRIVILEGES OF UN MEMBER STATES: THE YUGOSLAV PRECEDENT

State University «Kyiv Aviation Institute»
Liubomyr Huzar Avenue, 1, 03058, Kyiv, Ukraine
E-mail: andrii.paziuk@npp.kai.edu.ua

Aim of the article: the article is devoted to the study of international legal mechanisms for the suspension of the rights and privileges of member states in the United Nations and the peculiarities of their application in the practice of this international organization. Particular attention is paid to the analysis of the provisions of the UN Charter, in particular Articles 4, 5 and 6, which regulate the admission of new states to the Organization, the suspension of the rights and privileges of member states, as well as the possibility of their expulsion from membership. It is emphasized that the application of these provisions in practice is often accompanied by significant difficulties related to the political nature of the activities of the United Nations, as well as to the complexity of determining the international legal status of states during periods of profound political transformations. **Methods:** the study employs a dialectical approach to identify the patterns of evolution in the international legal status of states during their dissolution; a historical-legal approach to analyse the preconditions and stages of Yugoslavia's dissolution; a comparative legal approach – to compare approaches to state succession under different international legal regimes; a formal legal approach – to interpret the provisions of international treaties, decisions of international organisations and judicial bodies; systemic-structural – to examine the interrelationship between political processes and the legal consequences of state succession; analytical method – to summarise doctrinal approaches and the practice of international bodies; forecasting method – to identify trends in the development of the institution of state succession. **Results:** the article establishes that in the case of Yugoslavia the organs of the United Nations effectively applied a specific mechanism for restricting a state's participation in the activities of the General Assembly, which is not directly provided for by the provisions of the UN Charter. It is emphasized that the Yugoslav precedent demonstrated the possibility of forming new approaches in the practice of international organizations regarding the restriction of states' participation in their activities, especially in situations related to the dissolution of states and the emergence of new subjects of international law. **Discussion:** it is concluded that the experience of considering the Yugoslav issue within the United Nations demonstrates the complexity of applying mechanisms for the suspension of the rights and privileges of member states and the need to develop more consistent approaches to the application of the relevant provisions of the UN Charter.

Key words: United Nations; State Succession; International Organization; Dissolution of Yugoslavia; Termination of Membership; Security Council; Suspension of Rights and Privileges; International Law.

Стаття надійшла до редакції 18.12.2025